

Večerno solnce je kopalo v jezeru zadnje svoje žarke in prekrasno obsévalo strme goré in snežene vrhove, polagoma jemajoč slovo od zemlje. Te krasote ni gledal Pilat in tudi ni občutil, ko je ves zamišljen hodil tam ob robu jezera. Za seboj je videl v duhu svojo grešno minulost, a pred seboj neljubo mu prihodnost. Dušni pogled mu je kazal, kako se čez malo časa blestí križ na palačah in cerkvah, na mečih in kronah; pred križem pa se klanjajo milijoni ljudij, kateri molijo ónega Jezusa kot svojega Boga, katerega je on nekdaj obsodil v smrt.

Ko Pilat vse to gleda in vender neče obsojenca spoznati za svojega Boga, ko ga vest gríže in mu očita hudobijo: zapodi se obupen v jezero, da bi v vodi zadušil glas svoje vesti. Ugašnilo je njegovo življenje, ali jezero ni hranilo mrtvega Pilatovega trupla. Po noči nastane silen vihar in vzburjeni valovi vržejo mrtvo Pilatovo truplo na breg. Silen potres pokrije utopljenca z óno goro, ki se še danes imenuje „Pilat.“

Na podnožji te gore je strmo skalovje, ki sega daleč v jezero. Vrh skalovja rase gorska cvetlica posebne lepote, katero pa samó na veliki petek vidi kako nedolžno človeško oko. Kdor si more utrgati to cvetico, zavarovan je vsake nesreče; njega ne zadene strela in noben plaz ga ne doseže, naj vihar še tako divja in razsaja. Odkar ljudje pomnijo, ni ga bilo še človeka, ki bi si bil utrgal Pilatovih cvetic. Ób velikem tednu je gora „Pilat“ še s snegom pokrita, a po jezeru se silni valovi podé, da ne more nihče blízu.

Pripovedka samó toliko pové, da je grof Rudolf Habsburški večkrat potoval do „Pilata,“ da je iz ladije srečno stopil na skalnat rob in si natrgal šopek teh prelepih gorskih cvetic. In te cvetice mu niso nikoli zvenele, vedno so cvetele, in zato mu je bila sreča vedno mila. Dobro je preskrbel svojih šestero otrok in sebi pridobil krono cesarsko. — To je pripovedka, katero so zapisali mnihi v bližnjem samostanu Št. Galskem o „Pilatu“ in njegovih skrivnostnih cveticah.

Francíšek Rup.

Kaj narava pripoveduje otrokom.

(Po Wiedemann-u posl. Anton Brezovnik.)

G r u d a.

Poj, otročiček moj ljubi, in dobro me poglej — ko bi jaz bila pisana cvetlica, ali lepo se blesteč hrost, ali pisan metuljček, ne bilo bi treba klicati te. Takó pa sem le uboga gruda, rekši kos prstí, katero malokdo opazuje, a mnogi jo zaničuje. Ali postoj, dete moje, in dobro me poglej, tudi jaz sem vredna, da me pogledaš in občuduješ, tudi jaz sem prišla iz vsemogočnih Stvarnikovih rok!

Ti mi morda tega ne verojameš, ker sem tako priprosta in te nihče ni opozoril náme. Nù, poslušaj me, hočem ti povedati svojo zgodovino.

Znano ti bode iz sv. pisma, če si v šoli le količkaj poslušal, da v začetku ni bilo drugega nego voda. „Duh Božji,“ stoji pisano, „razprostiral se je nad vodo.“ V teh vodah sem bila tudi jaz. A bila takrat še nisem gruda, le moji sestojni deli gonili so se v silno majhenih delih po tej vodi.

In Gospod Bog reče: „Zberó naj se vodé, ki so pod nebom, v jeden kraj in prikaže naj se suha zemlja!“ In zgóđilo se je. Drobni kosci so se stisnili drug k drugemu in porodila sem se jaz — prstena gruda. — — A ne samó jaz, nego brezbrojno število milijonov grud in grudie porodilo se je z menój vred in Stvarnik nam je odkazal prostor in namen.

Čudil se bodeš, otročiček moj ljubi, ako ti povem, kako važno delo moram zvrševati. Dà, dà, to se mi pač ne vidi, ker moje oblačilo je blede, zeló priprosto, in moja podoba tako jednolična, tudi nisem mnogo večja od tvoje pesti. Moje bivališče je prostorno, pusto polje, in še tukaj me mnogi teptá z nogami. In vender bi ne mogel živeti ne ti, ne kdo drugi, sploh nobena stvarca, ki se giblje po zemlji, ako bi ne bilo mene. Jaz in moje sestre preživimo vse milijone stvari božjih na svetu. To rečem z nekim ponosom, ker nihče naj ne stavi svoje luči pod mernik.

Dozdeva se mi, da mi še vedno ne verojameš in me še vedno razumeti ne moreš. Poslušaj toraj dalje!

Glej, tam stoji velikansk hrast, iz katerega si ljudje pripravljate drva za kurjavo, iz katerega delate mize, stole, omare, vrata, čolne, ladije i. t. d. Koplji z motiko tik hrasta in — na čem in v čem stoji! Kaj izkopavaš? — Grude, nič drugega kot same prstene grude! — Iz prstenih grud srkajo njegove korenine svoj živež, ono silno moč, s katero razteza svoje debele roke ter se ustavlja vsakej neviliti.

Tu stoji mlada murbica sè svitlo-zelenimi listki. Poglej bliže! Gosenica, tista neznatná živalica, katera vam daje svilo za vašo praznično obleko, sedi na njih in objeda mlado, sočnato listje. Odkoplji korenine mladega drevesca, pa bodeš videl, da se drže prstenih grud, iz katerih srkajo sòk, ki se v rastlini izpremeni v neko čudno tvarino. Ta čudna tvarina daje zopet sviloprejkam ono prečudno zmožnost, s katero predejo svilo, iz katere se tkó dragocena praznična oblačila.

Tam v solnčnem svitu se ziblje bilka lanú, rastlinica, iz katere ljudje pridobivajo líčno platno. Slabo bi bilo za ljudi, če bi ne imeli platna. Platno oblači imenitnike in prosjake. Iz česa pa raste nežni, temno-zeleni lan? — Preišči! — Ali ne iz prstene grude?

Poglej dalje, otrok moj! Tukaj je njiva polna rži, tam zopet njiva polna ječmena, tu njiva polna zlatorumene pšenice. Oj, vsa velika raván je pokrita z žitom. Iz žita pa ljudje pripravljajo živež, za katerega vsak dan prosite dobrega Boga, rekoč: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh!“

Pripogni se! Stegni roko med žitna steblica in razgrni je, da vidiš na dno. Na čem stoji vsako teh tisoč in tisoč steblic? — Ali ne na prstenej grudi! Prstena gruda jih je porodila, vzredila in s trideset, šestdeset ali celó sè stoterimi zrnci obdarila.

Poslušaj! Ali ni bil to glas kravjih zvoncev? — Glas prihaja z onih gorá. Tam se pasó črede krav, ki vam dajejo ukusnega mleka, surovega masla, mesa, úsnija in drugih takih stvari. Više zgoraj se pase čreda ovac, ki vam preskrbi potrebne kožuhe in volno za različno obleko. Ob čem se pa živé vse te črede krav in ovac? To ti je znano in rekel boš: ob travi, zelenjavi, detelji in raznih drugih rastlinah. A zdaj pa pojdi in poglej, na čem vse te rastline stojé? Vsaka izmej njih poganja iz priproste grude prsti.

Ali mi zdaj verojameš, otrok moj ljubi, da bi brez mene ne bilo nikakega življenja?

Pa to še daleč ni vse, kar jaz premorem. Poslušaj dalje! Vzemi mene in morda še tri ali štiri moje vrsti ter nas položi v cvetlično posodo. Vzemi potem nekoliko zrnice resedinega semena položi je v naše krilo in za malo tednov bodeš vže lahko duhal prijetno dehtečo resedico, katera je iz našega krila pognala. Ko resedica odevete in se posuši, potegni jo iz cvetlične posode in deni vanjo levkójino seme. Potrpi kakih šest ali osem tednov in zopet bodeš lahko duhal levkójin cvet, kateri je na skrivnostni način prišel iz naše čarobne delarnice.

Tako bi lahko delal še naprej in vse vrste katerih koli cvetic posamično polagal v naše krilo, in vsakokrat bi ti drugo, in sicer ravno tiste vrsti cvetico ustvarile, katere seme si položil v naše krilo. Ali ni to čudapolno delo?

Pa ne samó nežnih cvetic pričaramo iz našega krila, nego tudi katero si koli želiš drevo. Vtakni jabolčno peško v grudo prsti in kmalu te razveseli nežna jablanica, če tudi iz začetka samó z dvema listkoma. Zakoplji hruškino peško v grudo prsti, in kmalu bodeš videl mlado hruškovo drevesce iz nje rasti. Skrij želod v isto grudo prsti in požene ti lep hrast iz nje. Izroči jej plósko seme iz smrekovega češarka in v kratkem času bodeš imel zeleno smrečico pred seboj. Pri nas se izpolni vse po prigovoru, ki pravi: kar človek seje, to žanje.

V vzpomladi cvetè po širnem polji na tisoče cvetic okolo tebe. Na tisoče trav in zelišč poganja po travnikih in vrtih. Skoraj pride poletje in za poletjem jesen, katera polju in travnikom pisano obleko sleče, ter je v blede, jednolično obleko obleče. Kadar ljudje potujejo v tem času čez hribe in doline, žalostni so in tožijo, da je vse tako žalostno in pusto.

Jutri bodele godovali rojstveni dan vaše dobre matere. Zato iščejo dekleta svežih poljskih cvetic po travnikih in livadah. Ali iščejo jih zamán. Cvetlični venei so zveneli in odpadli z cvetličnih steblic. Bilke so uničili ostri jesenski vetrovi.

Za jesenjo pride zima. Njena ledena sapa umori zadnji zeleni listek. Preko širokega polja razgrne belo mrtvaško odejo.

Božični prazniki so minuli. Še pokriva sneg in led hribe in doline. Bila je dolga ostra zima! Ljudje vže komaj čakajo ljube vzpomladi. Željno pogledavajo otroci skozi odtajana okna tjà na svoje staro igrališče, na žuboreči potok, na prijazni zeleni gozdek. Deklice vzdihujejo: „Oj, ko bi vže vender cveteli zvončki in vijolice, trobentice in marjetice!“ Vrtnar pravi: „Ko bi se vender vže sneg umaknil, da bi moje sočivje pognalo!“ Kmet zdihuje: „Krme za živino mi bode nestalo! Ko bi vender vže prišla ljuba vigred, da bi pognala trava, detelja in druga zelišča ter bi mogel ljubo živinico zopet na pašo gnati.“

Tako želé ljudje, da bi jim ljuba vzpomlad zopet dala, kar jim je vzela neprijazna jesen. Nihče pa ni mislil na to, da bi si bil v jeseni le jedno samó poljsko ali travniško cvetico shranil ter jo tako obvaroval pred ostro zimo. Me prstene grude smo skrbele zato in tudi skrbeti morale. Me smo nežne koreninice in občutne srčne popke vseh ónih lepih cvetic zavile v svoje krilo in je vso dolgo zimo ogrevale na naših prsih zibajoč je v sladkem spanji, dokler se v prvih gorkih vzpomladanskih sapicah na klic vsemogočega Stvarnika ne zbudé k novemu življenju.

(Dalje prihodnjič.)